

М.А.Швайка,
депутат Верховної Ради України І скликання,
Заслужений діяч науки і техніки України,
академік Академії економічних наук України,
д.е.н., професор, директор Науково-дослідного інституту
економічних та гуманітарних наук,
Київський міжнародний університет

ДО ПИТАННЯ ПРО НЕЕФЕКТИВНУ ЕКОНОМІЧНУ ПОЛІТИКУ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО КЕРІВНИЦТВА

Статтю присвячено історії створення української незалежної державності, реформування економічної та політичної системи держави, а саме грошово-кредитної системи. Детально розглядаються проблеми політичних важелів – перспектив та перешкод на шляху відтворення грошово – кредитних механізмів захисту власної грошової одиниці, соціального захисту населення, вдосконалення фіскальної політики держави тощо. Пропонуються шляхи виходу країни з кризи перебування суспільства та управлінської системи.

Ключові слова: гривня, долар, фіскальна політика, Вашингтонський консенсус, політика соціальних реформ президента Ф. Рузвельта, економічні реформи, політичний колапс, Даоський форум, світові фінансові центри, капіталізм, соціалізм, фінансовий романтизм.

Здавалося Україна через двадцять років незалежності мала б стати демократичною, економічно могутньою, національною державою. Так мріялось, але сталося інакше. Нині наша держава перебуває під тиском руйнівних сил і зсередини, і зовні.

В час розвалу СРСР Україні пророчили високий рівень розвитку. Україна має значні природні ресурси, недеградований, працьовитий народ, кваліфіковані кадри, прекрасне географічне положення. Г.І. Удовенко часто повторював, що після проголошення Україною незалежності людина з клану Кеннеді видала брошуру про Україну як сьому державу світу, що відкрита для бізнесу. Але цього не сталося через велику кримінальну постперебудовчу революцію, в результаті якої люмпенізовані соціальні низи прийшли у вищі ешелони влади і еліти і з'єдналися з парт номенклатурою і відверто антиукраїнськими силами. Оскільки владу захопили корупціонери і казнокради замість розвитку і процвітання наступили застій і деградація.

Причини наших реформаторських невдач розкриває Іван Белебега з Харкова, який пише: «На зорі незалежності Україна практично не мала своєї еліти – вона була знищена, а ті інтелігенти-академіки, які лишилися, були вихованцями російсько-європейської шовіністичної школи. Вони й досі сидять у кабінетах далеко абстраговані від народу» (Україна Молода, 2012, 20 листопада, с. 8).

Українці – хвора, знесилена довгою неволею нація. Хижацька експлуатація, колоніальна спадщина лишили на тілі України глибокі соціальні шрами. Український народ, ослаблений руйнуванням його генетичного коду на протязі багатьох сторіч, поступово ставав маргіналом цивілізації і втрачав активну освічену і цілеспрямовану групу людей, що була хранителькою націєутворюючих цінностей. У час перебування і боротьби за незалежність масово поширювалися листівки, в яких говорилося: «Україна – на перших місцях у колишньому СРСР за виробництвом на душу населення зерна, цукру, м'яса, рослинної олії, молока, чавуну, сталі, прокату, труб, станків тощо». Ступінь готовності союзних республік до економічної самостійності (за 10-бальною шкалою): Україна – 7,5; Прибалтика -7; Росія – 6,5; Білорусія – 4,2 (за даними Дойче Банк)... Україна – європейська держава за можливостями!

Ці рядки із наших пропагандистських рухівських матеріалів.

На жаль, реальність виявилась іншою. Рівень ВВП України через майже два десятиріччя незалежності значно відстає від рівня 1990 року, в той час як загальносвітовий ВВП за останні 20 років збільшився приблизно на 40%. Вперед у розвитку економіки пішли не тільки провідні країни світу, але й ще донедавна схожі на нас за багатьма параметрами сусідні держави.

За рівнем купівельної спроможності своїх громадян Україна, за даними міжнародних організацій, займає передостаннє місце в Європі, випереджаючи лише Молдову.

За індексом розвитку людського потенціалу (розрахованого за комплексним аналізом, що включає рівень ВВП на душу населення, середню тривалість життя та рівень освіти), що визначається

ООН, Україна знаходиться наприкінці першої сотні серед 180 досліджених країн світу, в групі з середнім рівнем розвитку. В той час як, наприклад, Польща, Білорусь і більшість інших країн-сусідів України випереджають нас на десятки позицій, знаходячись у групі з високим рівнем розвитку.

І це при тому, що всі роки незалежності можновладці всіх кольорів переконували нас, що ми «йдемо до Європи» й будемо ринкову економіку, «як на Заході». Проте стан справ в Україні не наближався, а віддалявся від ситуації у наших європейських сусідів, незважаючи на прізвища президентів та прем'єр-міністрів, що змінювали один одного.

Адже насправді та система, яка виникла в сучасній Україні, не має нічого спільного із європейською.

В Україні запанував справжній «дикий» капіталізм, як у Латинській Америці чи Африці, за якого існує величезний розрив у доходах між купкою надбагатих олігархів та переважною більшістю громадян, що живуть на межі та за межею бідності. А в країнах Євросоюзу вже багато десятиріч діє «соціальна держава», за якої ринкова економіка поєднується із активним державним впливом на економіку та потужною соціальною політикою в інтересах більшості громадян. А модель, що існує в одній із найбільших процвітаючих країн світу, Швеції, справедливо називають «шведським соціалізмом».

І тому в країнах Євросоюзу більшість працюючих людей за тиждень заробляє в декілька разів більше, ніж в Україні – за місяць (середня зарплата, наприклад, в Німеччині – близько 3000 доларів, а в Україні – 250 доларів). За годину праці українець отримує в 16 разів менше ніж пересічний європеець, зарплата якого становить близько 23 євро (244 грн.) за годину. А пенсіонери на свої пенсії мають можливість забезпечено жити й мандрувати по світу, в той час як в Україні більшість пенсіонерів живе на межі та за межею бідності (середня пенсія, наприклад, в Чехії – близько 450 доларів, а в Україні – 130 доларів).

Тому в країнах Євросоюзу будь-який звичайний вчитель, фермер чи пенсіонер у випадку хвороби забезпечується, за допомогою дієвої системи медичного страхування та інших механізмів, якісною медичною допомогою, а в Україні будь-яка значна хвороба для тих же категорій населення обертається катастрофою для сімейного бюджету.

Але в Україні, по суті, є тільки два вибори: або продовження нинішнього тупикового шляху дикого капіталізму, що затягне нашу країну в безодню відсталості та деградації, слідом за Африкою та Латинською Америкою, або зміна цієї системи (а не просто заміна представників одних олігархічних угруповань у владі на інших) на систему європейського соціалізму.

Україна пограбована й розкрадена. При чому розкрадають Україну не торбинками з зібраними на полі колосками для голодних дітей, а ешелонами, за допомогою перерахування мільярдних сум на рахунки в швейцарських банках, чи в офшорах. Руйнується економічний, виробничий, кадровий і інтелектуальний потенціал. Багатства України розкрадають і розтягують по всьому світу. Мафіозі, олігархи і казнокради мільярдні суми перераховують на свої рахунки в швейцарських банках чи в офшорах (Кіпр).

Великі українські компанії, фабрики, торговельні центри є власністю з не властивими для української мови назвами і кіпрською пропискою. Представники і великі друзі влади реєструють фірми на Кіпрі, а податки платимо ми в Україні. Паразитичні верстви позбавляють народ найелементарніших засобів існування, жорстоко його експлуатують. Народ у незалежній Україні не став господарем засобів виробництва, власником результатів своєї праці.

Україна живе за рахунок викачування ресурсів, експорту їх та імпорту споживчих товарів. Боляче спостерігати в магазинах за тим, скільки всякого непотребу завозиться в Україну, який без особливих зусиль можна виробляти в Україні і економити валюту. Завдяки організації імпортозамінного виробництва Бразилія здолала хаос. Україна – така собі бананова республіка, тільки замість бананів – метал, зерно і добрива. Економіка України суттєво залежить від імпорту російського газу, який нам по-братньому продають по вдвічі вищій ціні, ніж Німеччині та іншим далеким країнам, та експорту металопродукції й міндобрив, виробники яких є найбільшими споживачами російського газу. Для потреб населення в Україні видобувається потрібна кількість газу. Але треба навчитися раціонально використовувати його. В Україні майже вимерли легка і взуттєва промисловість, виробництво побутових приладів, хоча 20 років тому вона забезпечувала ними половину СРСР. Нині ж 90 % споживчих товарів надходить в Україну з-за кордону. Фактично український ринок став справжнім порятунком для інших країн. Купуючи імпортні товари, ми підтримуємо закордонних виробників. А в той же час багато українських підприємств зазнають значних збитків, а десятки і сотні тисяч працівників втрачають роботу.

Досі не втихли пристрасті з приводу шляхів розвитку України. Багато критиків виною наших

невдач вважають відсутність ефективних програм державного будівництва. Інші справедливо акцентують увагу на тому, що нікому було втілювати науково-обґрунтовані програми відродження України.

Українські реформи не мають належного інтелектуального забезпечення та персональних двигунів. Хоч Президент України і намагається залучити до здійснення українських економічних реформ закордонних спеціалістів, він не враховує можливостей українських вчених, з працями яких він не знайомий. Він лише знає одного представника свого олігархічного клану С.Л. Тігіпка, який втілює антинародну політику цього клану.

Досить влучно з приводу реформ С.Л. Тігіпка висловлюється народний депутат Євген Царьков, який пише: «Призначити мільярдера міністром соціальної політики рівнозначно тому, щоб призначити педофіла в дитячий садок управляти». Мета олігархів не забезпечення зростання виробництва і поліпшення добробуту народу, а збільшення своїх барихів.

На прес-конференції в Сінгапурі 28 березня 2011 р. В.Ф. Янукович сказав, що в нього є навіть радник з Сінгапуру.

Говорячи про свою команду реформаторів, Президент України В.Ф. Янукович часто повторює: «Створена найпотужніша група експертів, які пройшли цей шлях у деяких країнах світу, розвинутих країнах, де вже ці реформи опрацьовані». Президент любить наголошувати, що в нього в економічній раді – молоді люди з прекрасною освітою, які вже виявили себе у світі. «От мені особисто зателефонував президент Назарбаєв і по-дружньому сказав: «Слухай, я від тебе не очікував заборонених прийомів. Ти у мене утягнув таких хлопців, з якими я пропрацював пару років, вони від мене пішли в Україну» А я кажу: «Ну, Султане Імешевичу, ви вже дуже багато зробили, і тому сьогодні подивіться, як Казахстан розцвітає...», – розповідав В.Ф. Янукович. «І жодного рішення не ухвалюю, не перевіряючи до найдрібніших подробиць. Якщо я не переконаний у тому, що цей шлях принесе успіх» [9, с.4].

Вже невдовзі на прес-конференції в Єнакієвому 6 грудня 2011 року В. Янукович заявив, що реформи в Україні гальмуються через брак кадрів, які мають їх проводити. Саме через брак кадрів цей план реформ виконано лише наполовину. Оскільки прізвиська цих «великих реформаторів» не називаються, судячи за результатами, є всі підстави вважати, що ця група реформаторів нагадує відому фірму «Роги і копита».

У пресі повідомлялося, що уряд відклав на рік реалізацію економічних і соціальних реформ. Національний план дій у 2013 році, підготовлений Кабміном, не містить ніяких радикально нових напрямків роботи. Держава продовжить удосконалення пенсійної системи, енергетики і транспорту, але проігнорує спрощення податкового законодавства і реформу системи державних фінансів. Це дозволило експертам говорити про небажання держави здійснювати системні зміни» (Коммерсант, 1 листопада 2012, №175, с.5).

Однак невдовзі через кепські справи в економіці уряд змушений терміново зайнятися підготовкою чергового плану розвитку економіки з залученням до цієї справи науковців. Уряд також закликає всіх громадян висловити свою думку з цього приводу. Про спеціалістів і радників світового рівня навіть не згадується (Україна молода, 2012, 15 листопада, с.5).

Андрес Аслунд, старший науковий співробітник інституту міжнародної економіки Петерсона, у своїй нещодавній статті у «Вашингтон Пост», присвяченій Україні, зазначив: «Реформи Януковича розвалилися».

Нинішня влада робить ставку не на професіоналів, а на вихідців з донецького регіону, котрим можна особисто довіряти. Чужинцям у ній не місце. Кадрова політика в Україні базується не на критеріях професіоналізму, а на особистій відданості. Це дорога в нікуди.

На заваді реалізації чудових реформаторських ідей стоять Тігіпки з їх шкуродерницькими програмами пограбування народу і забезпечення ненаситної жадоби олігархів до збагачення. Увесь теоретичний багаж Тігіпківців зводиться до одного слова – «дерегуляція», під прикриттям якої можна творити темні справи (створювати фірми-одноденки, конвертаційні пункти, еліта-центри, фінансові пральні). Про які реформи можна говорити з Тігіпком, який навіть не знає, як утворюються, виникають гроші. Це рівнозначне тому, коли б кухар не знав, як варити борщ, а швець – як робити черевики. Тим, що крадуть гроші, це знання не потрібне. Але для тих, що займаються створенням грошей, – обов'язкове. Головна турбота Тігіпка – забезпечення олігархам, які його тримають при владі, надбарихів, а формування бюджету покласти на плечі звичайних громадян. Збалансувати пенсійний фонд він намагається за рахунок пенсіонерів... А той величезний шмат національного пирога, який відхопили олігархи Тігіпки, – недоторканий.

Тігіпко увійшов до складу уряду з ідеєю дерегуляції і досі за неї тримається, бо брак розумної

державної регуляторної політики дає змогу з повітря робити гроші. Наші багатії збагачуються в основному не за рахунок розгортання виробництва комп'ютерів, телевізорів і телефонних апаратів, а за допомогою операцій з цінними паперами. Безперешкодне створення фірм-одноденок, а також конвертаційних пунктів при банках, фінансових пралень дає змогу розкрадати бюджетні та інші кошти, грабувати народ.

Економічна політика української влади побудована на тому, що бюджет поклали на плечі звичайних громадян, а надприбутки віддали олігархам і мафіозі.

Саме цією антинародною економічною політикою спровоковані масові виступи підприємців, селян, афганців, чорнобильців, пенсіонерів, жінок, студентів...

Протестуючий українець в 2011 році став настільки популярним, що його називають людиною суспільства, що пробуджується. Громадяни по всій країні, по всіх регіонах заявили усіма доступними засобами: уряд нездатний провести реформи, а держава не в змозі впоратися з соціальними функціями. На політичну сцену вийшли протестувальники. Безперервні соціальні протести закономірно вилилися в категоричний вислів недовіри чинній владі. Суспільство чітко визначило свою позицію: можновладці не мають морального права перекладати на найбільш незахищені верстви населення всі витрати від кризи, реформ та просто бездарного управління. Кабінетна політика корумпованої влади кардинально розійшлася з інтересами простих людей. Продовжується та зміцнюється практика силового зняття ренти з чужої власності (корупція, рейдерство, «кришування» та ін.).

Однак це не змусило отямитись ненажерливих чиновників, які й далі ведуть антинародну шкуродерницьку економічну політику. Найбільше крадуть ті, що перебувають біля державного керма.

В Україні можлива нова революція. Адже протестні настрої, які наростають в суспільстві, дуже схожі на ті, що охопили торік арабські країни.

Про протести говорять, про них думають. Часто сьогодні вживають слово «Майдан». Ми вже мали Майдан учителів, підприємців, «чорнобильців», «афганців», а недавно – і Майдан користувачів інтернету.

Адже кількість обурених роботою чинного уряду сягає уже мільонів. Важливо перетворити протести кількох тисяч людей на організовану дію в один час і в одному місці. Хаотичні пертурбації в уряді нагадують його смертельні конвульсії.

Влада втратила інстинкт самозбереження, і змінити її насправді нескладно. Але для того, щоб «перезавантажити» Україну, до влади має прийти вмотивована й рішуча еліта, котра знає, що і як треба робити. Люди переконалися: єдине, що вдається чинній владі, - це себе збагачувати. В сучасному світі революції стаються дедалі частіше. За підрахунками, у ХХ столітті революції були приблизно двічі на рік. За перших 10 років цього століття пропорція зросла до чотирьох революцій на рік.

Українцям треба припинити таку погану черговість подій, коли в їхніх руках революційні вила перетворюються на постреволуційні граблі. На хвилі революційних розчарувань до влади приходять контрреволюція, яка нічого не забула, але й нічого не навчилася. Януковича і його команду губить ще специфічний «донбаський синдром»: вони думають, що усією Україною керувати, як Донбасом, за російським варіантом.

На переконання деяких політологів, Україна ще ніколи не мала такого слабкого режиму, як теперішній.

За чинного режиму українські хвороби вилікувати не вдасться, бо сам режим хворобливий. Питання в тому, чи суспільство, яке хоче жити нормальним життям, може себе вилікувати.

Україна потребує «перезавантаження», тобто гри за новими правилами. В одному із своїх віршів Шевченко писав, що найбільше боїться, як окрадену й нещасну Україну пробудять тоді, коли вона не буде до цього готова. Щось приблизно таке сталося в 1991-2004 роках. Тоді Україна не мала якісної еліти, а суспільство дещо наївно вирішило, що все можна віддати на відкуп політикам. Але незабаром виявилось, що хоч би які добрі ці лідери не були, вони, прийшовши до поганої влади, рано чи пізно зіпсуються.

Загальновідомо, що 25 % українських сімей перебувають за межею бідності.

Протягом усієї своєї каденції нинішній уряд послідовний у бажанні здійснювати реформи лише за рахунок простих громадян. Згадаймо хоча б нещодавно ухвалену пенсійну реформу та намагання «реформувати» систему пільг в Україні виключно за рахунок «чорнобильців», «афганців», ветеранів та інвалідів війни.

Наша помилка в тому, що ми копіювали економічний курс Росії, сліпо йшли шляхом

нав'язаних нам руйнівних реформ, зорієнтованих на ринкову саморегуляцію, що виключала організуючу роль держави.

Тільки утопіст може сьогодні намагатися розв'язувати господарські питання за допомогою саморегуляції, дерегуляції, шкідливих положень Вашингтонського консенсусу.

Історія показала, як західна ліберальна демократія перетворюється на роботизовану деспотію. Вона тримається на маніпуляціях свідомістю, тому люди навіть не здогадуються, що є рабами. Вони існують під контролем істот, які по суті вже не є людьми – через відсутність у них людяності. Наші доморощені реформатори похлоливо-підлабузницьки пробують мавпувати так звані західні цінності, не рахуючись з національними інтересами.

Цим нав'язаним нам високорозвинутими країнами, які не хотіли бачити Україну в числі потужних конкурентів, а своїм сировинним придатком, згубним курсом скористались у процесі первісного нагромадження капіталу олігархи й корупціонери при захопленні в свої руки народного майна, а також антиукраїнські сили, головним завданням яких є недопущення здобуття Україною справжньої незалежності.

Пострадянська Україна виживала, як могла, і навіть не думала про будь-які реформи, зрідка оглядаючись у бік Росії і передираючи в сусідки один за другим приватизаційні закони. Період первісного накопичення капіталу відбувався ідентично у двох ще донедавна радянських республіках. Ваучерна приватизація, бартерні схеми розрахунків, багатомісячні заборгованості з виплати зарплат і пенсій блискавично перетворювали одних на край зuboжiлу масу, а других – на казково багатих людей. Найбільш успішними скоробагачками тоді ставали ті, хто був причетним до розподілу бюджетних коштів, умів скористатися із ваучерної приватизації або займався транзитом та постачанням енергоносіїв.

Головне вічне питання економічної теорії: чи здатний ринковий механізм ефективно вирішувати болючі соціально-економічні проблеми? Міжнародний валютний фонд та світовий банк запропонували підходи, відомі під аферистичними назвами Вашингтонський консенсус і «Шокова терапія», теоретичною базою яких була ортодоксальна неокласична (неоліберальна) парадигма – так званий «Мейнстрім», згідно з якою вільний ринок повинен ефективно вирішувати всі проблеми. Невдачі цієї політики в багатьох транзитивних країнах висвітила важливість інституційної розбудови ринкових відносин, в якій держава відіграє вирішальну роль. Однак ще й досі західні країни змушують бідні країни усувати торгові бар'єри, а самі їх зберігають, перешкоджаючи країнам, що розвиваються, експортувати свою сировину і сільськогосподарську продукцію.

Рух за відновлення української державності був націлений на ліквідацію марнотратної радянської адміністративної системи, приватизацію і запровадження ринкової економіки, сподіваючись за допомогою цих заходів різко підвищити ефективність господарювання і зростання рівня життя народу. Не розібравшись в усіх деталях і тонкощах підготовлених для нас реформаторських рецептів, влада сліпо стала втілювати в життя цю чужу і шкідливу для нас програму дій, не задумуючись про згубні наслідки. Одночасно вона не спромоглася опрацювати і реалізувати свою ефективну програму дій, через що Україна виявилася розграбованою і розкраденою, ключові позиції в економіці й народне майно, що створювалось українським народом протягом багатьох років, опинилося в руках казнокрадів і олігархів, які до боротьби за незалежність не мали жодного відношення, а в економіці в результаті усунення держави від регулюючих функцій настав хаос і анархія. Тепер для всіх стало очевидним, що ліберальна брехня і казуїстика є звичайнісіньким космополітично-ліберальним лукавством.

Жодна з сучасних провідних країн не формувалася в умовах відкритого ринку і без підтримки державою вітчизняного виробництва. А коли вони стали могутніми – ці країни почали добиватися вільних, відкритих ринків в усьому світі.

Особливість наших ринкових перетворень полягає в тому, що процес нав'язування Україні принципів Вашингтонського консенсусу і ринкової стихії відбувався в складних умовах, коли українські економісти ще не встигли здолати антиринкових поглядів, які їм нав'язували протягом 70-ти років, а український народ ще не зумів вилікувати рани від використовуваної в час голодомору, терору і репресій національної свідомості й почуття власника-господаря (тому й його майно вдалося захопити в свої руки іншим, яким воно не повинно належати).

Китай спочатку лібералізував одну-дві сфери економіки, а потім переходив до інших, не втрачаючи при цьому адміністративного контролю над напрямком реформ і зберігаючи поступовий характер змін.

Необхідно звільнитися від соціальної міфології з приводу неоліберальної глобалізації і зосередити основні зусилля на реалізації заходів, скерованих на подолання наслідків глобалізму і

глобалізації по-американськи на національному, регіональному і локальному рівнях. Треба здійснити перехід від експортно-орієнтованого виробництва до виробництва для внутрішнього ринку. Заслугує уваги підтримка виробництва життєво-важливих сільськогосподарських продуктів і промислових виробів, а також надання головних послуг на локальному рівні замість завезення їх із-зовні, якщо це можна робити при розумних затратах. Світ шукає збалансованішу економічну модель, щоб побудувати життєздатне і демократичне суспільство. Йдеться про вибудування зважених відносин між державою і ринком. Держава повинна дозволити робити ринку те, що йому вдається найкраще: запроваджувати інвестиції, нарощувати виробництво. Але вона також має докласти зусиль для того, щоб уникнути нестабільності і нерівності в доходах, які виникають за розбалансованості ринків.

Вільна торгівля вигідна обом сторонам лише в тому випадку, якщо вони перебувають на одній стадії розвитку. Хижацька експлуатація, колоніальна спадщина залишили глибокі соціальні шрами і несправедливість.

Перехід України на ринкові рейки і поступове інтегрування її економіки в глобальний соціально-культурний простір привів до витіснення нашої країни на задвірки глобального капіталізму, зробив її заручницею неоліберальної політики країн «Сімки», транснаціональних корпорацій і транснаціональних банків, Всесвітнього банку, Міжнародного валютного фонду і всесвітньої торгової організації, а також своєї власної компрадорської буржуазії з непередбачуваними наслідками.

Глобальний неолібералізм завів людство в глухий кут.

Україні варто б якнайшвидше усвідомити безперспективність розвитку у відповідності з моделями і рецептами ВБ, МВФ, відмовитися від ринкового романтизму і фундаменталізму і розробити власний курс виходу з кризи з урахуванням принципу глобалізації, тобто глобалізації там, де це вигідно нашій країні і локалізації там, де це суперечить нашим національним інтересам.

Ті, що вимагали від нас повного невтручання держави в економічне життя, регулювання економіки ринковою стихією, невидимою рукою ринку, реалізації принципів Вашингтонського консенсусу, сьогодні самі переживають важкі часи, їхні економіки опинилися на крок від дефолту, повного краху фінансової системи, яка потребує глибокого реформування згідно з засадами функціонування кредитної грошової системи, яка прийшла на зміну золотогрошовій (див. праці проф. О. Овсянникової, Михайло Швайка - активний поборник кредитної теорії грошей [8. С. 206-215]; і 2. Про батька гривні і автора кредитної теорії грошей [51 с. 407-451]). Мої пропозиції по реформуванню світової фінансової системи і запровадженню нової світової резервної валюти замість долара заступник Міністра закордонних справ України П.А. Клімкін надіслав в ООН.

Так званий неолібералізм, який виражався у фінансово-економічному бумі, викликаному наповненням глобальної економіки дутими вартостями і дурними грішми, з тріском провалився.

В час боротьби за незалежність України, яку розгорнув Народний Рух, національно-демократичні сили зіштовхнулися з великими труднощами, пов'язаними з визначенням шляхів державного будівництва, створенням моделі ефективної економіки, націленої на забезпечення національного розвитку і задоволення потреб народу, здатної подолати наслідки колоніального минулого й однобічний сировинний характер економіки. Проімперські сили намагалися зберегти Україну в складі Росії, комуністи, що є в Україні п'ятою колоною, рупором Москви, займали цю саму позицію, а кримінальні елементи, які бажали наживи, були зацікавлені в усуненні суспільства в особі держави від будь-яких контролюючих і регулюючих функцій. Для української держави, яка будувалась і ставала на ноги, це було смертельною небезпекою, тобто загрозою самому її існуванню. Цю загрозу несли хаос і балаган, які породжувалися так званою ринковою саморегуляцією і дерегуляцією.

Ми, рухівці, здобувши мандати народних депутатів, створили у Верховній Раді фракцію НРУ «Народну Раду». Відчуваючи небезпеку прийняття запозиченої в Росії гайдарівської програми економічних реформ, побудованої на принципах лібералізму, тобто повного невтручання держави в економічне життя, я, як заступник голови постійної комісії Верховної Ради України з економічних реформ, голова підкомісії з питань грошово-кредитної і банківської політики, член Великої Ради Руху, голова комісії економічної самостійності України, домігся термінового засідання «Народної Ради», на якому розкрив вади цього згубного курсу. Левко Лук'яненко домовився з головою Верховної Ради про включення моєї доповіді до порядку денного сесійного засідання. Ця доповідь істотно різнилася від поглядів тих патріотів, що погоджувалися на будівництво бандитського капіталізму, тому що боялися бандитського комунізму.

Партноменклатура, що тримала в Україні владу в своїх руках, звикла копіювати те, що

робиться в Росії. Одночасно вирішила скористатись з переваг балагану, який крокує поруч з ринковим саморегулюванням.

Виступаючи 4 січня 1992 р. на сесії Верховної Ради України від Народної Ради з співповіддю при обговоренні урядової програми економічних реформ, я говорив: «Уряд досі не виробив задовільної концепції розвитку економіки незалежної України і що прогалину намагається компенсувати дублюванням того, що робиться в Росії. Розроблені Урядом заходи самою своєю суттю є антинародними, скерованими на пограбування пенсіонерів, робітників, селян, інтелігенції, усього народу, такими, що підривають економічні підвалини незалежної України, скеровані на її розорення і занепад, вносять напругу і неспокій у суспільство і є серйозною загрозою для її суверенітету. Реалізація їх загрожує закриттям тисяч підприємств, сотні тисяч людей будуть викинуті на вулицю, що призведе народ до голоду і бунтів. Тому ці заходи повинні бути засуджені і скасовані...» [1, с. 520-521].

Як по-сучасному звучать ці слова через 20 років!

Україна самостійно не обирала першої моделі переходу до ринку, а була просто втягнута у ринкові перетворення за російським зразком. [2, с. 289].

Фракція Народного Руху у Верховній Раді «Народна Рада» рішуче противилася цьому шкідливому курсу лжереформ і домогалася здійснювати українські реформи так само, як добивалися свого піднесення теперішні високорозвинуті країни, насамперед США в період реформ Гамільтона, а також за прикладом Нового курсу президента США Рузвельта, піднесення Німеччини під впливом ідей Ф.Ліста і Л. Ерхарда, відновлення Японії в епоху Мейдзі [1, с.82].

На увагу також заслуговує досвід перемоги президента Турецької республіки Мустафи Кемала Ататюрка, Шарля де Голя, творця Сингапурського дива Лі Куан Ю, який вважав, що демократія не працює в умовах хаосу. В 1959 р., коли Лі Куан Ю прийшов до влади, внутрішній продукт Сингапуру в перерахунку на одного мешканця становив 400 доларів, а в 2009 р. – 48, 9 тисяч доларів.

Нам особливо корисно згадати, яку економічну політику здійснювали перший президент США Вашингтон і перший міністр фінансів США Олександр Гамільтон, а також німецькі реформатори Ф. Ліст і Л. Ерхард.

«Новий курс» Рузвельта базувався не на ринковій саморегуляції, а на жорсткому державному регулюванні економіки. Оскільки економіка України носить колоніальний характер, для нас, українців, особливо цінним є акцентування Ф. Лістом уваги на необхідності розвитку обробної промисловості. Ліст приділяв велику увагу використанню державної політики для підтримання обробної промисловості, яка народжувалася. Фрідріх Ліст писав: «Тільки там, де інтереси особистостей підпорядковані інтересам нації, де одне покоління за іншим змагається за одну спільну мету, нації досягли гармонійного розвитку продуктивних сил. Існуючі в Україні політичні організації також намагалися дати відповідь на питання про шляхи економічного розвитку незалежної України. Досить чітку відповідь на це питання дали патріотично налаштовані українські організації, які протиставляючи себе водночас і комуністичному, і нацистському режимам, але при цьому не поділяючи і ліберальної доктрини, прагнули впровадити в Україні новий, третій шлях розвитку. Суть його полягала у застосуванні найкращих надбань людства в площині економічної теорії та практики. Цей шлях розвитку був успішно пройдений у Чехословаччині, Німеччині, Франції, Італії, США і має назву «економічний націоналізм».

Суть економічного націоналізму полягає у захисті власного національного виробника з метою дати йому зміцніти й підготуватися до неминучої в майбутньому світової конкуренції, а потім і утвердитися на світових ринках.

З певних причин сьогодні в Україні націоналізм розглядається переважно в одному ключі, коли виділяється лише одна ідея – право нації на культурний розвиток та незалежність. Доволі часто цій теорії по-блоснірськи приписують брак чисто економічної доктрини, маючи на меті зменшити її привабливість в очах частини населення.

Якщо б українська влада з самого початку реалізувала політику економічного націоналізму, не було би кількох десятків олігархів, котрі володіють усім майном держави і контролюють (а швидше нещадно експлуатують) її надра, а був би рівномірний розподіл власності між мільйонами українських громадян, не було б глибокого падіння технологічного рівня і масового зубожіння населення, не було б розчарування людей у необхідності мати свою державу.

Одночасно ці патріотично налаштовані організації акцентують увагу на подоланні наслідків колоніального минулого, викоріненні усіх залишків російського імперіалізму й шовінізму. Вони порушують питання про те, щоб домогтися від Російської Федерації виплати грошових відшкодувань за підневільну рабську працю українських політв'язнів і репресованих, і за винищення

мільйонів українців, а також за Чорнобильську катастрофу та інші екологічні біди.

У виданій Верховною Радою для використання народними депутатами в законотворчій діяльності моєї праці «Яка банківська система потрібна Україні? (до концепції становлення і розвитку банківської системи України)» є такий спеціальний розділ «Яка економічна політика потрібна Україні?», в якому дається чітка відповідь: «Реформи слід почати не з шокової терапії, абсолютної лібералізації ринку, а з поступової ін'єкції в державну економіку підприємницької активності, надання підприємцям допомоги дешевими кредитами і податковими знижками. Україні потрібна розумна державна регуляторна політика» [1, с. 81–97].

Але група 239 не допустила цього. Для комуністів, які в Україні є фактично провідниками політики російського імперіалізму, національних інтересів не існує. Завдяки цій проімперській політиці російських більшовиків вдалося не лише зберегти від розпаду російську імперію, а й світову систему капіталістичного господарства, що й сьогодні дихає на ладан. Вона виявилася більш гуманною, ніж ленінсько-сталінська соціалістична система, яка своїми голодоморами, Гулагами на довгі роки дискредитувала ідею справедливого суспільства. Коли ж провідні країни з допомогою політики сприяння національній економіці домоглися високого рівня розвитку, вони стали вимагати політики лібералізму, тобто політики відкритих дверей, зняття обмежень на проникнення на чужі ринки.

Ні США, ні Німеччина не сформувались як світові потуги за допомогою політики лібералізму і відкритого ринку, яку нам нав'язували. Америка як і Німеччина досягли успіхів без торгової лібералізації.

В Україні перша програма не лише економічних ринкових реформ, а й державного будівництва, побудови незалежної України, яка згодом стала загальнонаціональною, підготовлена Рухівською командою, до складу якої входив я. Працівники Інституту історії НАН України, які вивчали діяльність Руху, на круглому столі, присвяченому 20-річчю створення НРУ за перебудову, 20 вересня 2009 р., відзначають: «На початку своєї діяльності Рух у своїх лавах мав хорошу команду, яка вирізнялася на фоні «спокійних» академічних науковців. Серед них було чимало спеціалістів з макроекономіки, які очевидно брали участь у розробці Декларації про державний суверенітет України, Акту проголошення незалежності: В. Пилипчук, В. Черняк, М. Швайка [3, с.122]. В. Чорновіл спрощено сприймав мої ідеї, тому він неодноразово наголошував, що «М. Швайка був переконаний, що після виходу з складу СРСР Україна заживе щасливо і заможна, оскільки 90% прибутків, які до цього забирала Москва, залишатимуться в Україні» [4, с. 483].

Найвидатніші вчені (наприклад Ж. Аттالی та Дж. Стігліц), а також світові лідери «вісімки» і «великої двадцятки» на своїх самітах засудили цей згубний курс розвитку, сформульований у Вашингтонському консенсусі. Не може бути ладу у світовій фінансовій системі, паралізувати яку може навіть така мала країна як Греція, своїми величезними боргами, залізши до спільного гаманця.

Нобелівський лауреат Дж. Стігліц, який нині очолює створену рішенням 63-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН цільову групу високого рівня для аналізу нинішньої фінансової кризи, вбачає джерела глобальної кризи в захопленні дерегулюванням, яке підігріло ринковий фундаменталізм і Уолт Стріт.

Інформаційні повідомлення з усіх кутків планети свідчать про те, що ми живемо в час великих змін світової системи. Навіть Папа Римський Бенедикт XVI вважає, що глобальна фінансова система потребує реформування.

Про гостру потребу докорінної зміни світового господарства, його глибокого реформування говорять підсумки роботи з 25 по 29 січня 2012 р. 42-го Всесвітнього економічного форуму в Давосі, гаслом якого було «велика трансформація – формування нових моделей». Якщо перекласти на «нормальну» мову, завданням цьогорічного форуму була спроба зменшити дедалі більшу прірву між світовими лідерами та різними суспільними групами. Головними темами порядку денного були європейська фінансова боргова криза, соціальний неспокій в різних регіонах світу. Учасники форуму наголошували, що наявні системи управління та ведення бізнесу потребують радикального їх реформування. Капіталізм в нинішній формі не задовольняє людство. З фінансової кризи 2009 р. не було зроблено належних висновків. Є негайна потреба глобальної трансформації. Відчайдушно шукаються в усьому світі постаті, які здатні запропонувати такі вирішення.

Криза невпинно старіючого партнера «Старого світу», який спочатку віддав Сполученим Штатам роль світового генератора ідей і технологій, згодом дозволив завалити свої ринки китайським ширпотребом, сісти на російську газову голку, дозволив приватизувати світову грошову систему, зробити долар світовою резервною валютою, а США – світовим емісійним центром, що дозволяє їм грабувати увесь світ за допомогою безмежного і безконтрольного друкування доларів, які заповнили увесь світ і спровокували хаос у світовому грошовому обігові.

В постійному падінні перебуває євро, а саме існування європейського співтовариства перебуває під загрозою. Безрезультатні зустрічі лідерів Євросони, особливо Президента Франції Ніколя і канцлера Німеччини з приводу вироблення нових правил бюджетної дисципліни, суперечливого податку на фінансові транзакції, налагодження регулювання банківської системи і здійснення за нею контролю, недопущення випуску зайвої кількості цінних паперів, необхідності внесення змін до угоди про функціонування ЄС, протягом тривалого часу залишаються безрезультатними.

Німеччина наполягає на запровадженні податку на фінансові операції на всій території ЄС. Британський уряд виступає рішуче проти запровадження податку на фінансові операції, оскільки Лондон є основним фінансовим центром Європи, де здійснюється 80-90 відсотків таких фінансових транзакцій. Лондонський Сіті за задумом Ангели Меркель повинен стати фінансовим донором Євросони, хоч сама Велика Британія до неї не входить. Саме Британський прем'єр не підтримав рішення лідерів ЄС, спрямовані на захист євро на дводенному саміті Європейського Союзу, що завершився безрезультатно в Брюсселі 9 грудня 2011 р. Саме демарш Лондона в особі прем'єр-міністра Великої Британії Девіда Камерона заблокував спільну пропозицію Франції та Німеччини про внесення поправок до установчих документів ЄС; оскільки вони «не відповідають» національним інтересам його країни. Бояться повторення теперішньої боргової кризи. Де з Англією можна створити євроуряд? Серед запропонованих європейськими країнами заходів передбачається ще більша інтеграція фінансових систем та суворіша бюджетна дисципліна, зміцнення єдиної європейської валюти – євро, якій загрожує крах. Треба регулювати грошовий обіг і грошові відносини в усіх країнах тому, що їх непорядкованість в одних країнах призводить до втрат в інших країнах. Грошовий обіг – це з'єднані судини, через які грошові позики в одних країнах перекидаються в інші країни. Франція пропонує переглянути засади формування ЄС. Необхідно створити в Європі бюджетний союз, суворо регулювати основні принципи політики європейських країн, що входить в Євросоюзу.

Уже на перших самітах Великої двадцятки прозвучали грізні слова про крах світового економічного порядку і про непридатність в сучасних умовах Вашингтонського консенсусу, який базується, як відомо, на ідеях неолібералізму. Було визнано, що негативні ризики глобалізації можна усунути лише шляхом посилення регулювання економіки з боку усього міжнародного співтовариства в інтересах усіх її учасників і безперервного розвитку світової економіки.

Коли у квітні 2009 р. британський прем'єр і господар чергової зустрічі «двадцятки» заявив про кінець Вашингтонського консенсусу, це було не більше, ніж доконаний факт.

Найбільшу активність у реформуванні світової економіки виявляє Франція, яка з 12 листопада 2010 р. заступила на посаді голови фінансової «двадцятки», залишаючись керівником «вісімки». Франція досить критично оцінює сучасну ситуацію у світі. Головні висновки:

1. необхідно «створювати капіталізм з основ»;
2. треба переглянути діючу модель економічної системи і поступово перейти до регульованого капіталізму. Світу потрібна ринкова соціальна модель;
3. без втручання держави все розвалилось би;
4. панує думка, що ринок правий завжди. Це породило світ, де все віддавалось фінансовому капіталу і майже нічого трудящим...Породило капіталізм, у якому було нормально грати з чужим капіталом, заробляючи гроші без особливих зусиль;
5. уявлення про капіталізм як усемогутню і нічим не регульовану систему було безглуздом [7, с. 26].

Україна не має національного капіталу. Для олігархів Україна є чужою, вони не переймаються проблемами її незалежності. Ніхто з них не боровся за незалежність України. Вони розглядають Україну лише як матеріал для визиску. При злиденному народі в Україні сформовано уряд мільйонерів.

Олігархи захопили в Україні владу й основні величезні багатства країни і переймаються не процвітанням країни, не зростанням виробництва і піднесенням добробуту народу, а збільшенням своїх багатств шляхом пограбування народу. Олігархи розграбували і розікрали Україну, зробили її немічною, безсилою і слабкою. Тут основна причина полягає в тому, що держава і влада працюють на вузьке коло олігархів і кланів. Більшість рішень у країні приймаються, виходячи з інтересів перш за все олігархів, а не більшості народу. 200 олігархічних сімей споживають і контролюють 2/3 національного багатства. Підприємництвом може займатися лише той, хто лояльний до влади і холуйськи служить їй. Україна є об'єктом нещадної експлуатації з боку перефарбованих партійних і комсомольських функціонерів, колишніх кадебістів і кримінальних елементів; вони об'єдналися в потужний кримінально-олігархічний клан, який шаленими темпами грабує українців. Без усунення

цих людей не лише від влади, а й від командних висот в економіці, фінансах і бізнесі українська державність так і залишиться формальною.

За два роки нинішньої влади сумарні статки членів українського уряду зросли вчетверо (див. Корреспондент, 2012, 11 мая, с.18-21). А між тим чверть громадян перебуває за межею бідності. Якщо виробництво не зросло, чи зросло на 1-2%, а статки урядовців збільшилися у чотири рази, то це означає, що це збільшення відбулося за рахунок зниження доходів населення, пенсій, допомоги. Виходить, що робота у владі є найприбутковішим бізнесом. І хоч закон забороняє чиновникам займатися підприємництвом, вони його легко обходять – переписують свої активи на дружин, дітей та інших родичів.

Україна належить людям, які про неї не хочуть турбуватись (див. тижневик розумних людей «Коментарі», 2011, №7 (252), 13 лютого і «Факты», 2011, 15 квітня, с. 4). Тут поміщена інформація про багатства 25 олігархів). Податкова служба нараховувала в Україні 6661 мільйонера, в Києві є 800 людей, які заробили за рік більше мільйона гривень. Для того, щоб приховати нагробовані у народу олігархами капітали, в тому числі урядовцями, значну кількість інформації про їхні статки зробили недоступною для народу, засекретили.

Сьогодні в Україні бідні громадяни, у розрахунку на гривню доходу, сплачують у 50 разів більше податків, ніж багаті. У той час як доходи заможних українців, за підрахунками експертів, у 40 разів перевищують доходи малозабезпечених. Такі дані озвучили у Федерації професійних спілок під час публічного обговорення теми «Впровадження соціальних ініціатив у ході податкової реформи». Учасники зійшлися на тому, що вітчизняна податкова система потребує подальшого реформування (Голос України, 2012, 28 серпня, с.1).

Треба запровадити принцип справедливого оподаткування. Сьогодні в країні існує своєрідна дискримінація стосовно працюючих громадян. Доход людини, яка працює, оподатковується в повному обсязі. У той час, як роботодавець платить податок не з усього свого доходу, а лише з прибутку. Треба запровадити уніфікований підхід до оподаткування зарплати і прибутку підприємств. Точніше, на порядку денному стоїть питання про запровадження прогресивного податку. Треба відновити дію неоподаткованого мінімуму доходів громадян (на рівні прожиткового мінімуму). І тільки все, що перевищує його, оподатковувати. Слід встановити рівень податкового навантаження на зарплату на рівні не вищому, ніж оподаткування інших доходів. Треба запровадити податок з обороту.

Згідно з інформацією Світового банку, Україна стала лідером за кількістю податків, які громадяни сплачують державі. Мається на увазі не величина суми, а довжина списку. Вітчизняний список податків нараховує аж 135 пунктів. Для прикладу, в Румунії, яка займає другу позицію цього не надто престижного рейтингу, знімають податок за 113 пунктами, а мешканці Ямайки (3-тє місце) – за 72. Водночас у Гонконгу існує всього три податки, а в Грузії, Швеції, Сінгапурі – по чотири. Нагадаємо, що українська влада неодноразово повторювала, що пріоритетом їхньої роботи є дерегуляція економіки та спрощення оподаткування.

Слід змінити ставки оподаткування фізичних осіб. Нині чинні дві ставки: 15% і 17%. Це пародія на прогресивну шкалу податків. У Швеції, Бельгії, Нідерландах, Данії, Австрії максимальна ставка перевищує 50%. Президент Франції Олланд підвищив ставку для багатих до 75%.

В Україні існують високі заплутані податки з величезною корупційною машиною держави. Робітники, службовці, інші працівники, пенсіонери, держслужбовці – всі платять ПДВ, збори й акцизи. Держава відбирає у своїх громадян гроші при будь-якій купівлі в магазині чи аптеці. Багаті повинні платити більше. Для цього треба запровадити вищі податки для багатих.

Має місце ігнорування владою суспільної думки, коли йдеться про врахування інтересів громадян у прийнятті рішень державного рівня, зокрема стосовно соціально вразливих частин населення (інваліди, діти війни, учасники ліквідації аварії на ЧАЕС та ін.). 10% найбідніших громадян України отримують 2% обсягу соціальних пільг, а 10% громадян отримують 22% соціальних пільг. Про те, кому належать компанії, можна довідатися з видання «50 ведущих компаний Украины», Издательство «Коммерсант Украины», 2012.

Статки 100 сімей при владі стрімко зростають попри всілякі кризи. Первинне нагромадження в нас відбулося не так, як у цивілізованому світі (завдяки розуму та праці), а завдяки шахрайській приватизації. Саме тому наші багатії зобов'язані ділитися з бідними. Хоча для олігархів мораль не багато важить.

Про закон щодо оподаткування багатства говорять давно, але і віз, і «кравчучка», і «кучмовозик» з доходами і донині на тому ж місці. Надмірне збагачення є справжнім грабунком народу. І це видається як демократія. Якщо грабують людей, обдурюють, як таке суспільство можна

вважати демократичним?

У цих умовах гонити за наживою корінне завдання створення нових виробництв і галузей залишається поза увагою. Саме тому Україна не поставляє на світовий ринок напівпровідників, сучасної електроніки, автомобілів і морських суден.

Надія на дармові закордонні інвестиції – утопія. Вибратися з ями, стати процвітаючою, благополучною країною ми можемо лише своїми силами. А керівну роль у цьому повинна відіграти держава. Сьогоднішня слабка і корумпована держава – велике лихо.

Наведення в країні порядку треба розпочати з безкомпромісної боротьби з корупцією. Це найреальніша можливість підвищення добробуту народу, збільшити державні доходи, отримати потрібні кошти на модернізацію економіки, відмовитися від нав'язаного ззовні підвищення пенсійного віку і збільшення комунальних тарифів. Корупційні доходи і надприбутки, отримувані несумлінними підприємцями, прямо вилучаються з наших кишень.

Винна держава, що потрапила в руки казнокрадів і не може забезпечити націю достойним рівнем життя. Вона повинна турбуватися про створення робочих місць, а не лише про трудовлаштування на керівних посадах жителів одного (донецького) регіону. Слід очистити державні кабінети від чиновників, які насасалися бюджетних коштів. Країні потрібні кардинальні зміни, якщо ми хочемо стати багатим народом і жити в процвітаючій країні. А мікроскопічні зрушення у вигляді підвищення зарплат і пенсій на 100 гривень не приведуть до корінних зрушень. Український виклик маємо в нерівномірному розподілі багатства країни, коли сильні мають усе, а бідні, яких багато, – нічого.

Влада повинна виконувати такі чотири головні завдання: визначити і реалізувати стратегічний курс довгострокового розвитку країни; слідкувати за тим, щоб сильні не кривдили слабких і не зловживали своєю силою; допомагати діловим і чесним людям, здатним влаштувати своє життя і оточуючих; турбуватися про непрацездатних членів суспільства. Слід вирвати зуби у дракона, позбавити його влади і власності.

Справжніх політиків-державників у складі Верховної Ради не більше кількох десятків. Переважна більшість депутатів – люди, які прийшли до влади заради здійснення своїх бізнес-проектів, байдужі до інтересів людей і суспільства в цілому... Недолуга економічна політика влади призвела до небезпечного для долі незалежної України процесу різкого розшарування суспільства на дуже багату меншість і дуже бідну більшість населення [52].

В Америці також існували *robber barons* – барони-розбійники (так називали людей, що нажилися на мільйони за місяці, у тому числі на нафті, часто не зовсім законним шляхом, з аналогією з середньовічними феодалами, що грабували мандрівників, які проїздили через їхні володіння. Але справа в тому, що вони грабували в Америці і інвестували в неї ж – тому і з'явилися США. Наші олігархи грабують тут, а гроші переводять в офшори. Реформи, які декларує олігархічно-авторитарна влада, за своєю суттю більше схожа на намагання забезпечити власне перебування при владі, а ніж докорінно змінити наскрізь прогнилу й корумповану систему. На захист інтересів мільйонерів скерована економічна політика, зокрема податкова. Шкуродерницькі урядові реформи скеровані проти пенсіонерів, жінок, інвалідів. Ці реформи антинародні, бо мають на меті пограбування народу і збагачення олігархів. Їхні прибутки щорічно подвоюються і потроюються, в той час як люди позбавляються шматка хліба. Теперішня влада хизується своїми непопулярними реформами, втрачаючи довіру народу.

Коли Д.В. Павличко, І.Ф. Драч, В.О. Яворівський та інші націонал-демократи домагалися прискореної приватизації, вони таким чином передали Україну в руки Ахметових, Пінчуків. Ідїть сьогодні до них, щоб вони виділили кошти на українську культуру, освіту...

Успіхам Китаю сприяє збереження авторитарного режиму і проведення поступової, а не обвальної демократизації і лібералізації. Недержавний сектор створюється з нуля, а не в результаті широкої приватизації, тобто привласнення чужого майна.

С.Л. Тігіпко, як представник олігархічного клану, що захопив в Україні владу, здійснює економічну політику в інтересах цього клану.

Для багатьох мільйонів українців Україна не стала рідною матір'ю. Її влада не створила умов для нормального життя і праці мільйонів людей, не забезпечила їх робочими місцями, не створила умов для бізнесу, підприємницької діяльності, не забезпечила дешевими, доступними кредитами, не створила умов для їхньої творчої діяльності, для організації творчих, виробничих спілок, кооперативів, не захистила від здириницьких податків, високих процентів, різного роду поборів.

Побори безперервно зростають, і посилюється свавілля чиновників. При міністерствах і відомствах створено присоски – держпідприємства, які виштовхують з бізнесу гроші. 11 тисяч

міністерських держпідприємств продовжують доїти бізнес (див. Корреспондент, 2011, 20 мая, № 19 (456), с. 41). Підприємці ніяк не можуть звільнитися від численної армії упирів-грабіжників – власників ринків, працівників адміністрації, податківців, міліції, пожежників, працівників санстанцій, банківських установ, страхових компаній, Держстандарту. Цій публіці вони змушені сплачувати в кишені суми, що в 6-10 разів перевищують офіційні платежі. Ці грабіжницькі побори, як і гніт корумпованої влади, змушують вдаватися до рішучих протестних акцій підприємців, аграріїв, «чорнобильців» і «афганців».

Тому мільйони людей змушені шукати щастя за кордоном, емігрувати в інші країни, за безцінь продавати свою робочу силу, поневірятись по світу, жити в нелюдських умовах, підривати своє здоров'я, позбавляти своїх дітей опіки, напризволяще залишати батьків.

Близько 8-10 млн. найбільш активних освічених і кваліфікованих українців емігрували, в тому числі 15 тис. вчених. Серед них найгіршою є доля жінок. Будівничі України перетворюються на будівельників туалетів і свинарників не лише в європейських країнах... Наш народ, що розсіяний по всіх світах, працює на кого завгодно, тільки не на себе, воює за кого завгодно, тільки не за себе, а його мова на його ж таки землі «стала латиною», бо її використовують лише під час урочистостей та в офіційних документах». Українські національні інтереси – це збереження кожної талановитої людини і зупинення відтоку інтелекту за кордон.

Чималі суми зароблених заробітчанами важкою працею за кордоном грошей (називалась цифра 25 млрд. доларів) використовуються нераціонально через наявність недосконалої, корумпованої банківської системи. Лише за допомогою створення міжнародного Українського банку можна домогтися використання цих фінансових ресурсів в українських інтересах.

Українські громадяни щорічно інвестують в Україну з-за кордону суми, співмірні (згідно з даними Світового і Національного банків) із розміром кредитів МВФ,- і при цьому не вимагають сплачувати за відсотками й піднімати пенсійний вік для жінок.

Головним регулятором економіки є гроші. В той же час грошова система України дуже погано організована, що негативно позначається на розвитку економіки. Вона націлена не на її ефективне функціонування, а на пограбування народу і збагачення олігархів.

Україна фактично не має своєї власної грошової системи. На нашому ринку панує чужинець і зайда – долар. Доларова маса сягає \$ 150 млрд. Майже вся ця доларова сума виражає втрачений емісійний доход. Це в кілька разів перевищує гривневу масу. Через доларизацію валюта недооцінена на 50,2%. Тобто вартість одного долара США мала б дорівнювати 4 гривням.

Доларизація здійснюється для того, щоб олігархам і мафіозі легше було красти гроші й перераховувати їх в офшори. Робітнику, селянину, службовцю долари непотрібні. Культивована владою гонитва за долларом сіє недовіру до національної валюти. Її роздмухують ті, що мали б її захищати. Треба негайно вивести гривню з-під влади долара.

В. Стельмах перед тим, як залишити посаду Голови Нацбанку України, змушений був визнати шкідливість здійсненої ним монетарної політики. В.С. Стельмах зокрема говорить: «До кризи ми підійшли з однією, але системною, проблемою – відсутністю довіри до гривні як стабільної грошової одиниці. Ми дотепер не затвердили гривню в статусі головного атрибута державності і через це маємо всі поточні проблеми. Доларизація офіційної частини української економіки на сьогодні перевищує 30%. За останні шість місяців населення скупило на валютному ринку понад \$6,5 млрд. Скільки валюти знаходиться під подушками громадян, ми й припустити не можемо. Якби доларизація економіки була низькою, ніхто б не звернув уваги на курсові коливання, які були необхідні для того, щоб захистити країну від зовнішньої кризи» [60].

Ця злочинна доларизація здійснена не для широких верств населення і не для полегшення їхнього життя, не для розвитку і процвітання України, а для того, щоб мафії й олігархам легше було грабувати Україну і перекачувати награбовану валюту за кордон.

Про наших невдах банкірів говорив навіть Л.Д. Кучма, який писав, що В.П. Гетьман виступав проти запровадження гривні до того часу, поки не буде розподілений союзний золотовалютний фонд. Він не був зацікавлений у нашому виході з рублевої зони. Він домагався збереження безготівкових розрахунків у рублях (Факти, 14 вересня 2012 р., с.7). Проти запровадження гривні виступав також В.А. Ющенко.

Загроза дефолту, що нависла над США влітку 2011 р., стала тривожним сигналом для тих, хто звик зберігати заощадження в американській валюті, яка могла перетворитися на фантики...

Тіньовий оборот обслуговується переважно доларами. Близько половини грошового обороту припадає на готівку в умовах, коли по світу ходять електронні гроші. Україна фактично не має Центрального банку. Нацбанк з представника держави в банківській системі і контролера за її

діяльністю фактично перетворився на представника банківської мафії в органах влади і захисника її інтересів. Позитивної оцінки заслугують здійснені останнім часом заходи щодо дедоларизації, тобто щодо обмеження використання доларів у середині країни і зменшення використання готівки.

Література

1. Швайка М.А. Банківська система України: проблеми становлення і удосконалення. Видавництво Київського міжнародного університету. К.: 2010 р.
2. Історія економіки та економічної думки. Навчальний посібник. Харків. – 2011 р.
3. Матеріали круглого столу, присвяченого 20 річчю створення НРУ за перебудову. 20 вересня 2009. НАН України. Інститут історії –К., – 2010 р.
4. Чорновіл В.М. Пульс української незалежності. – К., 2000 р.
5. Швайка М.А. Економічні атрибути незалежності України. Видавництво Київського міжнародного університету. К.: 2011, 88 с.
6. Ковтун С. Історія Народного Руху України. К.: Факт, 199, с. 128-129
7. Світова фінансова криза та її вплив на країни з ринковими економіками. Матеріали наукової конференції. 23 листопада 2008 р. Інститут світової економіки НАНУ. – 2008 р.
8. Овсянникова Оксана. Михайло Швайка – активний поборник кредитної грошової системи // Економічний вісник Донбасу. – 2008. – № 4(14). – С. 206-215.
9. Персонал Плюс, 2010, 26 грудня 2010 – 5 січня 2011 р.
10. Факти, 2011, 16 березня
11. Україна молода, 2011, 6 травня, С. 4
12. Світова фінансова криза та її вплив на країни з ринковими економіками: матеріали наукової конференції; (23 листопада 2008 р.) Інститут світової економіки НАНУ, – 2008.
13. Падалка С.С. Проблеми вітчизняної економіки та політичної практики НРУ. Народний Рух України: історія, ідеологія та політична еволюція (1989-2009): матеріали круглого столу, присвяченого 20-річчю створення НРУ за перебудову; (20 вересня 2009). – НАН України; Інститут історії. –К., 2010.
14. Коментарі – 2011. – №3. – 1 квітня.
15. Тиждень український. – 2011. – №14. – С. 22.
16. За Київським часом. – 2011. – квітень.
17. Економіка України на шляху від депресії до зростання: джерела, важелі, інструменти – Національний інститут стратегічних досліджень. – К., 2010 р.
18. Розвиток банківської справи України – Університет банківської справи України Національного банку України. – К., 2010.
19. Факты. – 2011. – 16 березня.
20. Шубин А.В. Великая депрессия и будущее России. М.Яуза ЭКСМО, 2009.
21. Коментарі. – 2011. – № 4-5. – С.4.
22. Дэвид С. Кидуэлл, Ричард Л. Петерсон, Девид У. Блэкуэлл. Финансовые институты, рынки и деньги. – Санкт-Петербург. Москва, Харьков, Минск, – 2000.
23. Історія економіки та економічної думки: навчальний посібник. –Харків, 2011.
24. Вопросы экономики. – 2008. – №12. – С. 113.
25. Фредеріх С. Мишкін. Економіка грошей банківської справи і фінансових ринків. – Київ: (Основи), 1998.
26. Чорновіл В.М. Пульс української незалежності. – К., 2000.
27. Три дні вересня вісімдесят дев'ятого: матеріали Установчого з'їзду Народного руху України за перебудову. – К. : Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України, 2000.
28. Большая экономическая энциклопедия. – М., 2007.
29. Юлия Алехина. Сколько зарабатывают Ленини и Дзержинский // Комсомольская правда. – 2011. – 24 мая. – С. 9.
30. Хаггер Николас. Соединенные Штаты Америки. Тайна рождения Документы и свидетельства ордена франк масонов и пуритан Новой Англии о борьбе за Новый Свет. К 400-летию основания США. М.2010. С.VII.
31. Швайка М.А. Стан та шляхи реформування банківської системи України. – Економічний часопис XXI. 2010. № 1-2.
32. Швайка М.А. Важкою була дорога України до СОТ. – Економічні проблеми членства України в СОТ. Монографія. – К.: КиМУ. – 2010.

33. Швайка М.А. Шляхи удосконалення банківської системи України. – Вісник економічної науки України. Науковий журнал. – 210, №1(17).
34. Швайка М.А. Напрями розвитку банківської системи України. – Економічний вісник Донбасу. – 2009, № 3 (17).
35. Швайка М.А. Роль Народного Руху України у створенні національної грошової системи. – Народний Рух України: місце в історії та політиці: матеріали VII Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 20-річчю НРУ. – 28-29 травня 2009. – м. Одеса.
36. Швайка М.А. До питання про шляхи подолання світової фінансової кризи. – Сучасні питання економіки і права: збірник наукових праць. – випуск 1. – 2011.
37. Швайка М.А. Передумови світової фінансової кризи. – Банківська справа. – №6 (90). – 2009.
38. Швайка М.А. Передумови подолання світової фінансової кризи. – Економічний вісник Донбасу. – № 1 (15). – 2009.
39. Швайка М.А. Пограбування народу олігархами і корупціонерами під виглядом імітації так званих глибоких реформ – загроза незалежності України. – Європейські перспективи. – №4, ч.1. – 2011.
40. Швайка М.А. Лихварство банків і безпека країни. – Персонал плюс. – 4-10 листопада 2009.
41. Швайка М.А. Доларизацію всієї країни. Персонал плюс. – 30 грудня 2009 - 5 січня 2010.
42. Швайка М.А. Фінансова криза по-українськи. – Персонал плюс. – 29 квітня - 5 травня 2009.
43. Швайка М.А. Американський долар – головний винуватець (провокатор світової фінансової кризи. – Журнал Верховної Ради України. – №1-2. – 2009.
44. Швайка М.А. До питання про шляхи подолання світової фінансової кризи, запровадження світової резервної валюти і організації для управління нею міжнародного банку. – Вісник економічної науки України. Науковий журнал. – №1 (9). – 2011.
45. Швайка М.А. . Людство шукатиме нову концепцію грошей. – Персонал плюс. – 5-11 лютого 2009.
46. Швайка М.А. У світі критично багато грошей. – Персонал плюс. – 27 травня-2 червня 2010. – С.7.
47. Швайка М.А. Запровадження світової резервної валюти як чинник посткризової стабілізації світових фінансів. – Актуальні проблеми економіки. – №8 (122). – 2011.
48. Швайка М.А. Проблеми пошуків нової світової резервної валюти. – Європейські перспективи. – № 2 ч.2. – 2011.
49. Швайка М.А. Світова фінансова криза: причини подолання. – Журнал Верховної Ради України «Віче». – №6. – 2011.
50. Швайка М.А. Роль Верховної Ради України XII (I) скликання у закладенні фундаменту національної грошової системи незалежної України.// Здобуття незалежності України 1991. Історія проголошення, документи, сідчення у двох томах. Том 2 Житомир: «Рута», – 2011, С. 417–441.
51. Цивілізаційні тенденції глобалізованого світового господарства. Монографія. Автори: Швайка М.А., Троненко .І. та ін. – К.: 2011.
52. О. Шибко. Що об'єднає українців? // Персонал плюс, 2012, 11–17 січня, с.8.
53. Швайка М.А. Неолібералізм, що з тріском провалився. - Журнал Верховної Ради України «Віче», 2011, №24.
54. Швайка М.А. Провал українських економічних реформ, що скеровані на забезпечення інтересів Українських олігархів. – Громадсько-політичний науковий збірник, «Інтелігенція і влада. Серія: історія, 2011 № 22. Одеський національний політехнічний університет. Одеса. «Астропринт». 2011.
55. Швайка М.А. До питання про шляхи подолання українських економічних реформ. – Вісник економічної науки України. – 2011, № 2 (20).
56. Shvayka Mykhaylo A. The Credit Monetary system: Its Essence and peculiarities of its Functioning. – Kyiv: Publishing of Kyiv International University, 2008
57. Shvayka Mykhaylo A. The issues of formation, development and functioning of credit-monetary system (its transformation from the crisis stimulator into provoker of world financial crisis). – Kyiv: Publishing of Kyiv International University, 2009.
58. Швайка М.А. та ін. Економічні проблеми членства України в СОТ. Монографія. – К. – 2010 р.
59. Швайка М.А. Свіг на порозі створення нової валюти. – Експрес, 19.01.2012.
60. Weekly I.A. – 04. – 10.06.2009 г. – С. 17.
61. Швайка М.А. Україна на розпутьті. Пограбування народу як імітація так званих глибоких

This article is devoted a Ukrainian historical independent statehood economic and political reform's system of the state, namely the monetary system. It is solveing in a details the problems of political leverages - the prospects and obstacles to develop of money - credit mechanisms protecting their own currency, social protection, improving fiscal policy and more. It is offered a ways out from the crisis reconstruction of society and management system.

Keywords: *Hrivna, dollar, fiscal policy, the social reforms policy of President Roosevelt's is «Washington consensus», economic reforms, political collapse, Daos's forum, world' financial centers, capitalism, socialism, financial romanticism.*

Статья посвящена истории создания украинской независимой государственности, реформированию экономической и политической системы страны, а именно денежно-кредитной системы Украины. Подробно рассматриваются проблемы политических рычагов - перспектив и препятствий на пути развития денежно - кредитных механизмов защиты собственной денежной единицы, социальной защиты населения, совершенствования фискальной политики государства и т.д. Предлагаются пути выхода страны из кризиса и совершенствования управленческой системы Украины.

Ключевые слова: *гривна, доллар, фискальная политика, Вашингтонский консенсус, политика социальных реформ президента Ф. Рузвельта, экономические реформы, политический коллапс, Даосский форум, мировые финансовые центры, капитализм, социализм, финансовый романтизм и т.д.*